SVEUČILIŠTE U RIJECI POMORSKI FAKULTET

LINEARNA REGRESIJA I "SVM" REGRESIJA

SEMINARSKI RAD

Kolegij: Sustavi za podršku odlučivanju

Mentor: Marko Valčić i Ivan Panić

Student: Marko Jelić

Studijski smjer: Elektroničke i informatičke tehnologije u pomorstvu

JMBAG: 0112069816

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. GUI APLIKACIJA	4
2.1. LINEARNA REGRESIJA	
2.1.1. METODA NAJMANJIH KVADRATA	7
2.2. METODA REGRESIJE POTPORNIH VEKTORA	
3. DOBIVENI REZULTATI	9
4. ZAKLJUČAK	20
LITERATURA	21
POPIS SLIKA	22

1. UVOD

Tema projektnog zadatka bila je izrada sustava za podršku odlučivanju koristeći linearnu regresiju i metodu regresije potpornih vektora (eng. Support Vector Regression). Zadan set podataka se sastoji od broja biciklista na odgovarajučim biciklističkim stazama u Montrealu. Problem ovoga rada je stvoriti algoritam koji će predvidjeti koliko će biciklista biti na jednoj od staza s obzirom koliko ih je na drugim stazama. Najveći problem kod izrade sustava za podršku odlučivanju, na predhodno navedenom setu podataka, javlja se kod odabira podataka, tj. može se uočiti kako određene biciklističke staze djele veću povezanost od ostalih te se odabirom ispravnih podataka postižu najbolji rezultati.

Projektni zadatak izrađen je u programskom jeziku Python, verzija 3.6.4. te su korištene sljedeće programske biblioteke (u zagradama se nalaze komande za instalaciju odgovarajućih programskih biblioteka):

- sys
- random
- PySide2 (pip3 install PySide2)
- pandas (pip3 install pandas)
- matplotlib (pip3 install matplotlib)
- numpy (pip3 install numpy)
- scipy (pip3 install scipy)
- sklearn (pip3 install sklearn)
- statsmodels (pip3 install statsmodels)

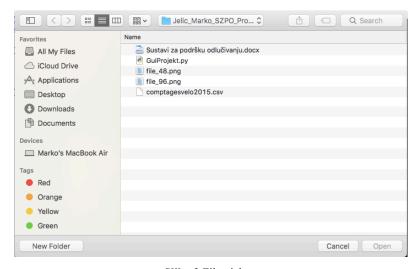
2. GUI APLIKACIJA

Pokretanjem aplikacije javlja se sljedeci prozor (slika 1.) na kojem se nalazi botun pomoću kojega se importiraju željeni podaci u sustav za podršku odlučivanju.

Slika 1 Pokretanje aplikacije

Klikom na predhodno spomenuti botun otvara se tzv. *File Picker* (slika 2) kojim se selektira *csv* datoteka za daljnju obradu.

Slika 2 File picker

Nakon odabira željenih podataka otvara se sljedeći prozor (slika 3) koji sadrži padajući izbornik za odabir zavisne varijable. Padajući izbornik sadrži sva imena stupaca iz *csv* datoteke koja u sebi ne sadrže NaN vrijednosti. Ispod padajućeg izbornika se nalaze potvrdni okviri sa pripadajućim imenima stupaca iz *csv* datoteke, no bitno je naznačiti kako je moguće selektirati samo one stupce koji ne sadrže NaN vrijednosti. Botun *Select All* služi za selektiranje svih stupaca koji ne sadrže NaN vrijednosti, ujedno sa ponovom aktivacijom i za deselektiranje svih selektiranih stupaca. Klizeči botun služi za odabir raspona podataka za treniranje. Klikom na botun *Linearna regresija* vrši se linearna regresija na odabranim podacima, dok se klikom na botun *SVM* vrši regresija potpornih vektora.

	0	Linerana regresija i SVM	
	Odaberi zavi	snu varijablu:	
	Date	ona vanjasia. ✓	
	,	<u> </u>	
	Odaberi pred	diktore:	
	Date		
	Unnamed	: 1	
	Berri1		
	Boyer		
	Brébeuf		
	,	e Sainte-Catherine)	
	Maisonne		
	Maisonne		
	Maisonne	- ·	
	Notre-Da	me	
	Parc		
	Parc U-Ze	elt Test	
	PierDup	Out to	
		ques_Cartier	
		Hôtel de Ville	
	Rachel / F	·	
	René-Lév		
		rent U-Zelt Test	
	Saint-Lau		
	Totem_La		
	University		
	Viger	•	
	Select All		
		Odaberi raspon podataka za treniranje:	
		159	
		Linearna regresija	
SVM			

Slika 3 Odabir podataka za obradu

2.1. LINEARNA REGRESIJA

Za izradu modela koristila se metoda najmanjih kvadrata (eng. *Ordinary Least Squares*) iz programske biblioteke *statsmodel*, programski kod za izradu modela prikazan je na slici 3.

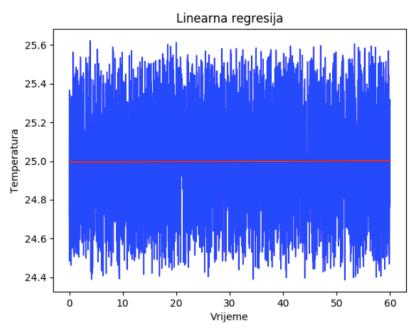
```
def proces_data(self):
    Procesiraju se selektirani podaci i stvara se model linearne regresije.
   self.prediktori= □
    self.zavisna_varijabla = self.dropdown_picker.currentText()
    self.training_range = range(0,self.slider.value())
   self.test_range = range(self.slider.value(),len(self.data))
    #Naslovi svih chekiranih stupaca koji ne sadrze NaN vrijednosti
    for i in self.lista_check_box:
         if i.isChecked() and ~self.data[i.text()].isnull().values.any():
             self.prediktori.append(i.text())
    self.test_data_prediktori = self.data[self.prediktori].iloc[self.test_range, : ]
    self.test_data_prediktori = sm.add_constant(self.test_data_prediktori)
    self.test_data_zavisnaV = self.data[self.zavisna_varijabla].iloc[self.test_range].to_numpy()
   y = self.data[self.zavisna_varijabla].iloc[self.training_range]
    X = self.data[self.prediktori].iloc[self.training_range, : ]
   X = sm.add\_constant(X)
    model = sm.OLS(y, X)
    self.est = model.fit()
    self.estimacije = self.est.predict(self.test_data_prediktori).to_numpy()
    e = np.array(self.test_data_zavisnaV[:]-self.estimacije[:])
   self.S = np.array(e[:] * e[:]).sum()
    if ~self.timer_linear_r.isActive():
        self.timer_linear_r.start()
    if ~self.timer_linear_tr.isActive():
        self.timer_linear_tr.start()
```

Slika 4 Linearna regresija

Prediktori, zavisna varijabla te raspon podataka za treniranje modela dohvaćaju se sa stranice za odabir podataka za obradu (slika 3). Nakon što se izradi model na rasponu podataka za treniranje, preostali dio podataka se koristi za estimaciju te se računa suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja.

2.1.1. METODA NAJMANJIH KVADRATA

Zadaća linearne regresije je odrediti pravac koji "najbolje" slijedi neke mjerene podatke. Princip rada je najbolje objasniti pomoću jednostavnog primjera. Za primjer uzmimo izmjerene podatke temperature u rasponu jednog sata, gdje se temperatura mjerila svake sekunde. Temperatura će, ovisno o senzoru, varirati oko stvarne vrijednosti temperature te kako bi dobili stvarnu temperaturu možemo koristiti linearnu regresiju koja će povući pravac koji najbolje slijedi mjerene podatke (slika 5).

Slika 5 Primjer linearne regresije

Na slici 5 plavom bojom je prikazana izmjerena temperatua koja oscilira oko stvarne vrijednosti temperature (25°C) dok je crvenom bojom prikazan pravac dobiven linearnom regresijom koji je približan stvarnoj temperaturi. Od nekog pravca y = ax + b izmjerena točka (x_i,y_i) odstupa za e_i te je onda stvarna vrijednost $y_i = ax_i + b + e_i$. Princip rada metode najmanjih kvadrata je odrediti varijablu a i b da budu takve da je suma kvadrata svih odstupanja minimalna.

2.2. METODA REGRESIJE POTPORNIH VEKTORA

Za izradu modela metdom regresije potpornih vektora koristi se programska biblioteka *sklearn* te je programski kod prikazan na slici 6.

```
def proces_svm(self):
    Procesiraju se selektirani podaci i stvara se model sa SVR.
   self.prediktori= []
   self.zavisna_varijabla = self.dropdown_picker.currentText()
    self.training_range = range(0,self.slider.value())
    self.test_range = range(self.slider.value(),len(self.data))
   #Naslovi svih chekiranih stupaca koji ne sadrze NaN vrijednosti
    for i in self.lista_check_box:
         if i.isChecked() and ~self.data[i.text()].isnull().values.any():
             self.prediktori.append(i.text())
    self.test_data_prediktori = self.data[self.prediktori].iloc[self.test_range, : ]
   self.test_data_zavisnaV = self.data[self.zavisna_varijabla].iloc[self.test_range].to_numpy()
   y = self.data[self.zavisna_varijabla].iloc[self.training_range].to_numpy().ravel()
   X = self.data[self.prediktori].iloc[self.training_range, : ].to_numpy()
   regr = svm.SVR(kernel='linear')
   model = regr.fit(X, y)
    self.R_squared = model.score(X,y)
    self.estimacije = model.predict(self.test_data_prediktori)
   self.model_score = model.score(X,y)
   self.Svm_koeficijetni = model.coef_
   self.Svm konstanta = model.intercept
   e = np.array(self.test_data_zavisnaV[:]-self.estimacije[:])
   self.S = np.array(e[:] * e[:]).sum()
    self.svm_text=''
    for i in range(len(self.prediktori)):
        self.svm_text = self.svm_text + str(self.prediktori[i]) + ': ' + str(self.Svm_koeficijetni[0][i]) + '\n\n'
    self.svm_text = self.svm_text + 'Konstanta: '+str(self.Svm_konstanta[0])
    if ~self.timer_svm.isActive():
        self.timer_svm.start()
```

Slika 6 Metoda regresije potpornih vektora

Prediktori, zavisna varijabla te raspon podataka za treniranje modela dohvaćaju se sa stranice za odabir podataka za obradu (slika 3). Nakon što se izradi model na rasponu podataka za treniranje, preostali dio podataka se koristi za estimaciju te se računa suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja.

3. DOBIVENI REZULTATI

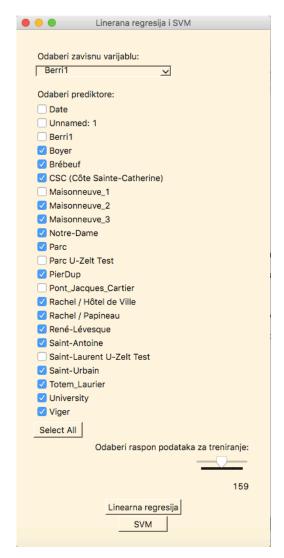
Analizom podataka ustanovilo se da je predprocesiranje podataka nepotrebno. Stupci koji sadrže NaN vrijednosti predstavljaju nevjerodostojne podatke zbog velikog obujma NaN vrijednosti (slika 7). Odnosno, interpolacijom ne bi stvorili vjerodostojne podatke.

```
NaN vrijednosti za 0 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 1 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 2 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 3 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 4 stupac: True 257
NaN vrijednosti za 5 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 6 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 7 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 8 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 9 stupac: True 267
NaN vrijednosti za 10 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 11 stupac: True 110
NaN vrijednosti za 12 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 13 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 14 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 15 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 16 stupac:
                              True 269
NaN vrijednosti za 17 stupac:
NaN vrijednosti za 18 stupac:
                              False 0
NaN vrijednosti za 19 stupac: False 0
NaN vrijednosti za 20 stupac: False 0
```

Slika 7 Ispitivanje NaN vrijednosti

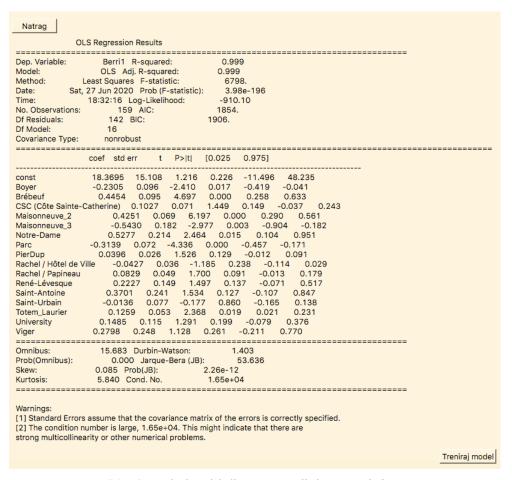
Slika 7 prikazuje koliko stupac ima NaN vrijednosti od mogućih 319 podataka koje sadrži.

Kao zavisnu varijablu uzet je stupac pod imenom *Berry1* te kroz testiranja modela s različitim prediktorima, zavisna varijabla ostaje ista. Kao prvi primjer, uzmimo sve moguće prediktore kao što je prikazano na slici 8, a zatim stvorimo model linearnom regresijom.

Slika 8 Odabir prediktora u prvom primjeru

Klikom na botun *Linearna regresija* dobivamo model prikazan na slici 9. U modelu je moguće očitati razne parametre koji prikazuju razinu ispravnosti modela. U prvom je odlomku bitno je istaknuti vrijednosti *R-squared i Adj. R-squared. R-squared* i *Adj. R-squared* daju informaciju o tome koliko je jaka funkcijska veza između x i y. Što je vrijednost koeficijenta bliža 1, zavisnost je jača. U drugom se odlomku nalaze regresijski koeficijenti koji se mogu pronači pod stupcem *coef* te je isto vrijedno napomenuti stupac *std err* koji označava standardnu devijaciju. Standardna devijacija može se definirati kao prosječno odstupanje vrijednosti numeričkog obilježja od aritmetičke sredine.

Slika 9 Rezultati modela linearne regresije iz prvog primjera

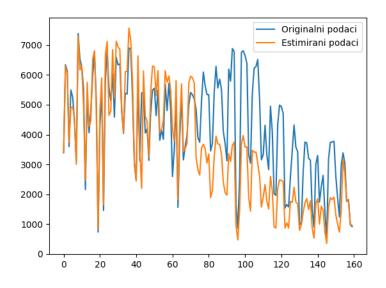
U zadnjem odlomku nalaze se rezultati modela linearne regresije koji su povezani sa podacima prikazanim u prva dva odlomka. *Omnibus* prikazuje iskrivljenost i kurtozu reziduala te želimo da ta vrijednost bude približna nuli. *Prob(Omnibus)* vrši statistički test te prikazuje vjerojatnost da su reziduali normalno distribuirani. Ovu vrijednost želimo da bude što bliža jedinici. *Skew* je mjera simetrije podataka te želimo da vrijednost bude približna nuli. *Kurtosis* je mjera zakrivljenosti podataka te želimo da vrijednost bude približna nuli (velika vrijednost bi značila da nam podaci imaju puno ekstremnih vrijednosti). *Durbin-Watson* testira podatke na homoskedastičnost te se očekuje vrijednost između 1 i 2. *Jarque-Bera(JB)* i *Prob(JB)* prikazuju isto što i *Omnibus* test te služe za provjeru. *Cond. No.* je test za multikolinearnost i poželjno je dobiti relativno malu vrijednost. Analizirajuči podatke sa slike 9 možemo automatski ustanoviti kako nam model nije vrlo dobar. Klikom na botun *Treniraj model* prikazuje nam se suma

kvadrata svih rezidualnih odstupanja koja nam služi kao pokazatalj kvalitete estimiranih vrijednosti (slika 10).

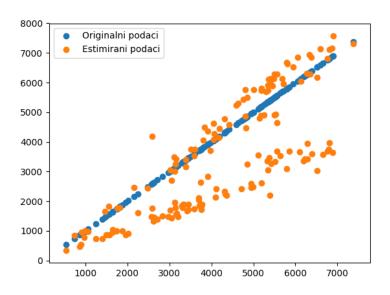

Slika 10 Suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja iz prvog primjera

Klikom na botun *Vizualiziraj podatke* prikazuje se graf estimiranih vrijednosti i stvarnih vrijednosti (Slika 11, Slika 12).

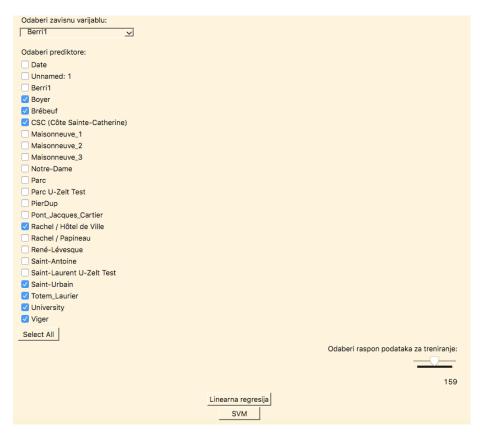

Slika 11 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti prvog primjera

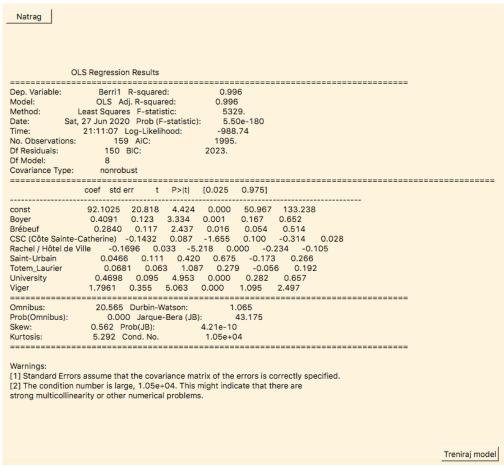
Slika 12 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti prvog primjera

Iz slike 11 i slike 12 vidljivo je da se radi o lošem modelu koji je dao loše estimacije. U drugom primjeru pažljivo izaberimo prediktore za koje smatramo da će nam pružati najbolje rezultate (slika 13).

Slika 13 Odabir prediktora u drugom primjeru

Zatim stvorimo model linearne regresije (slika 14).

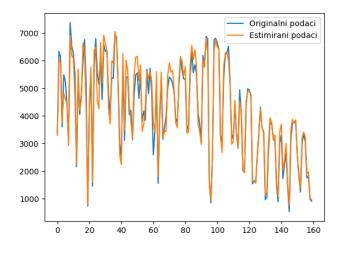
Slika 14 Rezultati modela linearne regresije iz drugog primjera

Analizom dobivenih podataka ne vide se neke značajne promjene no treniranjem modela vidljivo je kako je suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja puno manja od prijašnje (slika 15).

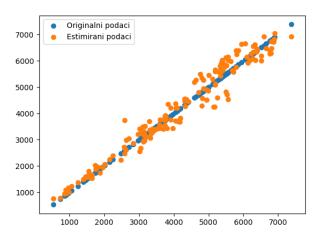

Slika 15 Suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja iz drugog primjera

Vizualizacijom podataka je vidljivo kako je model iz drugog primjera puno bolji u odnosu na model iz prvog primjera (slika 16, slika 17).

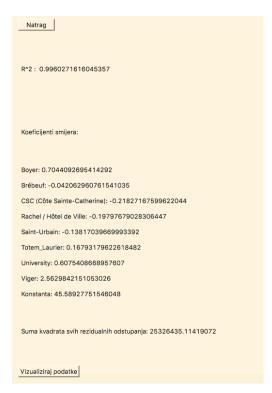

Slika 16 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti drugog primjera

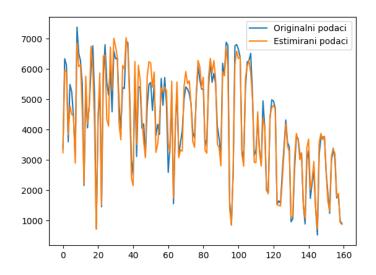
Slika 17 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti drugog primjera

Za iste prediktore koristitit će se metda potpornih vektora kako bi se ustanovilo koja je od dviju metoda bolja na zadanom setu podataka. Nakon što se selektiraju prediktori kao što je to prikazano na slici 13 klikne se na botun *SVM* te se prikaže sljedeća stranica (slika 18).

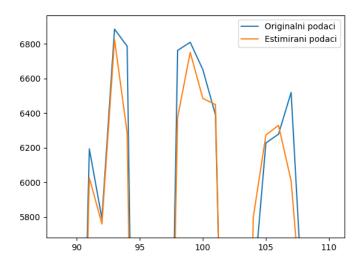
Slika 18 SVR model

Na stranici je prikazan podatak R^2 koji daje informaciju o tome koliko je jaka funkcijska veza između x i y. Što je vrijednost koeficijenta bliža 1, zavisnost je jača. Zatim su prikazani koeficijenti smjera te suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja. Usporedbom sume kvadrata svih rezidualnih odstupanja dobivenih metodom linearne regresije i metodom potpornih vektora moguće je ustanoviti kako je model linearne regresije izvršio puno bolju estimaciju za dani set podataka. Ovu tvrdnju možemo i vizualno usporediti (Slika 19).

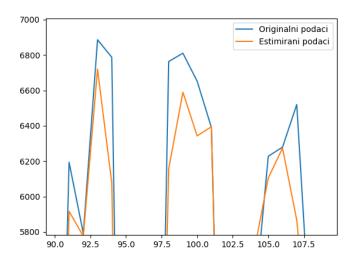

Slika 19 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti dobivenih koristeći SVR

Na prvi pogled slika 19 i slika 16 izgledaju isto no kada izoštrimo sliku uočavamo vidljivu razliku u estimiranim vrijednostima (Slika 20, slika 21).

Slika 20 Rezultati dobiveni linearnom regresijom

Slika 21 Rezultati dobiveni SVR

4. ZAKLJUČAK

Izradom sustava za podršku odlučivanju koristeći GUI aplikaciju daje korisniku slobodu vlastoručnog istraživanja no sama aplikacija sadrži mnogo nedostataka. Prvenstveno ne sadrži opcije predprocesiranja podataka. U slučaju kada se žele koristiti podaci kojima je potrebno predprocesiranje potrebno je najprvo izvršiti predprocesiranje u zasebnoj aplikaciji ili programu te unjeti "čiste" podatke. Zatim, aplikacija prihvaća samo *csv* datoteke jer su podaci zadani u zadatku bili u datoteci tipa *csv* te se nisu radile daljnje nadogradnje na aplikaciji u tom segmentu. Jedno od većih nedostataka je to što aplikacija unosi podatke tipa *date* kao *string* te ih je moguće selektirati kao prediktore no to će prouzročiti grešku u aplikaciji. U ovom kontekstu stupac koji je sadržavao podatke tipa *date* nije bio relevantan te se zbog toga ovaj problem ostavio u samoj aplikaciji. Uz istaknute nedostatke, sama aplikacija ima značajne prednosti. Jedna od prednosti aplikacije je intuitivna interakcija sa podacima te mjenjanje prediktora i gledanje rezultata u realnom vremenu. Omogućen je uz to i vizualan prikaz podataka što poboljšava razumjevanje.

Testirajući zadane podatke u aplikaciji moguće je zaključiti kako će najbolji model ispasti koristeći se precizno selektiranim podacima. Imati veliki obujam podataka ne znači da će model biti bolji. Puno je bolje izabrati manje podataka koji su povezani s onime što želimo postići. Isto je tako vidljivo kako je za zadani set podataka metoda linearne regresije bolja od metode potpornih vektora.

LITERATURA

- 1) Internet stranice
- https://www.statsmodels.org/stable/index.html
- https://www.datarobot.com/blog/ordinary-least-squares-in-python/
- https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4302-5990-9_4#:~:text=As%20in%20classification%2C%20support%20vector,in%20real%2Dvalue%20function%20estimation.
- https://hr.wikipedia.org/wiki/Linearna_regresija

POPIS SLIKA

Slika 1 Pokretanje aplikacije	4
Slika 2 File picker	4
Slika 3 Odabir podataka za obradu	
Slika 4 Linearna regresija	
Slika 5 Primjer linearne regresije	
Slika 6 Metoda regresije potpornih vektora	
Slika 7 Ispitivanje NaN vrijednosti	
Slika 8 Odabir prediktora u prvom primjeru	
Slika 9 Rezultati modela linearne regresije iz prvog primjera	11
Slika 10 Suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja iz prvog primjera	12
Slika 11 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti prvog primjera	
Slika 12 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti prvog primjera	13
Slika 13 Odabir prediktora u drugom primjeru	14
Slika 14 Rezultati modela linearne regresije iz drugog primjera	15
Slika 15 Suma kvadrata svih rezidualnih odstupanja iz drugog primjera	16
Slika 16 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti drugog primjera	
Slika 17 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti drugog primjera	17
Slika 18 SVR model	17
Slika 19 Vizualizacija estimiranih i stvarnih vrijednosti dobivenih koristeći SVR	18
Slika 20 Rezultati dobiveni linearnom regresijom	
Slika 21 Rezultati dobiveni SVR	19